

Kystvandrådets 3. møde - 12. marts 2026

VIBORG
KOMMUNE

Pkt. 1.

**Velkomst v. Daniel Lindvig,
Afdelingsleder, Natur og
Vand, Viborg Kommune**

Pkt. 2. Godkendelse af dagsorden v. sekretariatet

- 1. Velkomst v. Daniel Lindvig, Afdelingsleder, Natur og Vand, Viborg Kommune (kl. 17.00)**
- 2. Godkendelse af dagsorden v. sekretariatet (kl. 17:10)**
- 3. Opfølgning på sidste møde v. sekretariatet (kl. 17:15)**
- 4. Status på arbejdet med omlægningsplan i Lokal Trepert Limfjorden v. sekretariatet (kl. 17:25)**
- 5. Status for igangværende projekter v. sekretariatet (kl. 17:35)**
- 6. Status for større tværgående projekter v. sekretariatet (kl. 17:45)**
- 7. Aftensmad (kl. 17:55)**
- 8. Oplæg til program for temadag for Kystvandrådet for den centrale Limfjord den 11. juni 2026 v. sekretariatet (kl. 18.40)**
- 9. Oplæg til alternativt indsatsprogram v. sekretariatet efterfulgt af drøftelse og opsamling (kl. 18:50)**

Kaffe og kage (kan evt. indgå under pkt. 9)
- 10. Præsentation af forslag til accelerationsplan v. Henrik Ravn, Danmarks Sportsfiskerforbunds repræsentant i Kystvandrådet (kl. 20:00)**
- 11. Eventuelt (kl. 20:15)**
- 12. Tak for i aften (kl. 20:20)**

Pkt. 3. Opfølgning på sidste møde (10. december)

- Sekretariatet har spurgt Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV) til deres anvendelse af kystvandrådets arbejde – som besluttet på seneste møde i kystvandrådet
- Vi modtog svar 19. februar (svaret vedhæftes referatet fra dette møde)

Samlet set vurderede styrelsen, at kystvandrådene og sekretariatskommunerne udførte et omfattende stykke arbejde med udarbejdelse af materiale, der leverede på alle opgaver knyttet til projektet. Kystvandrådene pegede generelt på, at tilførslen af næringssalte er den mest betydende presfaktor for at opnå målopfyldelse. Samlet set vurderedes, at kystvandrådernes scenarier til indsatsprogrammer helt eller delvist kunne realiseres, idet der hovedsageligt anvendtes velkendte virkemidler med dokumenteret effekt, men at tidsfristen i 2027 næppe kunne overholdes i fh.t. at gennemføre de skitserede indsatsprogrammer, ligesom indsatserne i høj grad baseres på frivillighed.

Alle Kystvandråd havde særligt fokus på brugen af kollektive virkemidler, især etablering af vådområder for at hente en stor del af kvælstofindsatsbehovet. Det blev vurderet, at der forsat skal anvendes andre virkemidler end det af Kystvandråd foreslåede omfattende brug af kollektive virkemidler for at sikre indsatsbehov dækket inden for de opsatte rammer for at nå målopfyldelse. Det blev bemærket, at miljøgarantien, jf. landbrugsaftalen, forudsætter, at regulering på marken kan opjusteres ved manglende frivillig indsats.

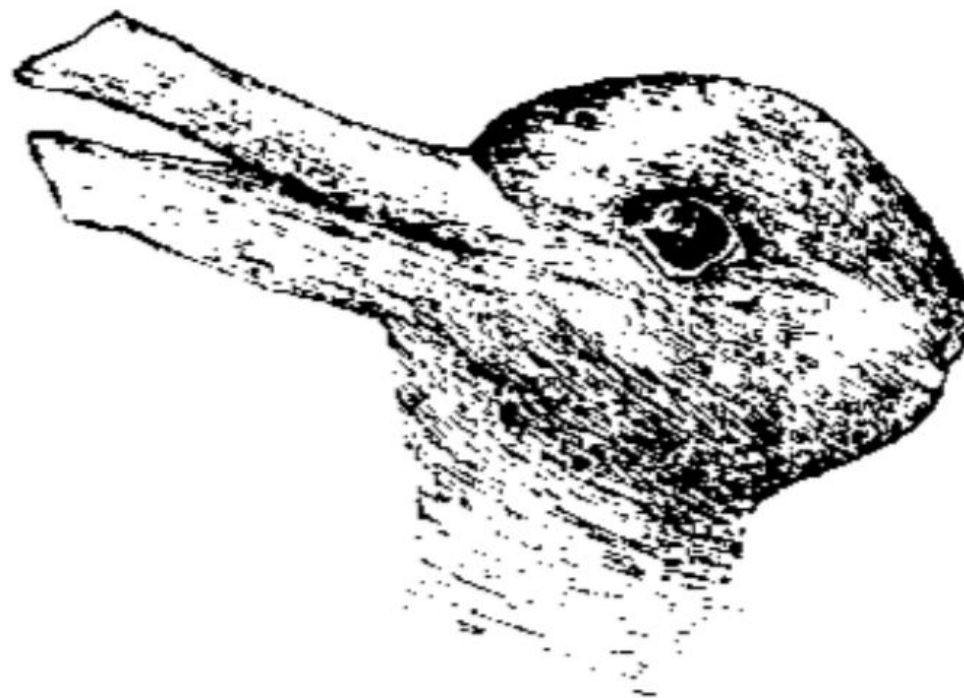
I oplandet til Limfjorden blev desuden foreslået permanent braklægning og punktkildeindsatser bl.a. ved dambrug, sammen med en række andre forslag til virkemidler. Opkøb af dambrug i helhedsplanen for Simested Å indgik i Akutpakken vedtaget i maj 2024. Etablering af kollektive virkemidler og udtagning eller omlægning af landbrugsjord er ordninger, der indgår i aftale om Grøn Trepert.

Det skal derudover fremhæves, at kystvandrådernes arbejde og bidrag har været et vigtigt element i processen frem mod den lokale forankring, der er sket med Grøn Trepert. Kystvandrådernes arbejde har således bidraget til, at den lokale forankring er blevet styrket væsentligt med de lokale treparters samt fortsættelse og styrkelse af kystvandrådsarbejdet.

En opmærksomhed

- Vores arbejde i kystvandrådet er **lokalt og baseret på interessevaretagelse**
- Arbejdet i styrelse og departement er **landsdækkende og baseret på politiske aftaler** – arbejder kun med virkemidler med dokumenteret effekt og lægger vægt på omkostningseffektivitet

And eller kanin?

Pkt. 3. Opfølgning på sidste møde (10. december)

- Status for ansøgninger til forsøgsordningen
 - Som opfølgning på mødet i december 2025 har sekretariatet indsendt 4 ansøgninger til SGAV:
 - *Nr. 3 - Kortlægning af punktkildeudledninger fra industri i det åbne land.*
 - *Nr. 7 - Udbygget analyse af tidsforsinkelsen på effekt af kvælstofvirkemidler (slået sammen med nr. 15)*
 - *Nr. 8 - Kortlægning og vurdering af store grundvandsindvindinger*
 - *Nr. 9 - Anvendelse af urea til glatførebekæmpelse*
 - *Nr. 15 - Himmerland og Thy – undersøgelse af kvælstofforsinkelse (slået sammen med nr. 7)*

Vedr. Nr. 21. *Potentiale i kvælstofregulering via markregulering* blev vi "overhalet" af SEGES, som lancerede et nyt beregningsværktøj i januar 2026. Så sekretariatet opgav at søge projekt nr. 21.

SGAV har oplyst, at der er afsat 7 mill. kr. i ansøgningspuljen og at beløbet ikke kan forhøjes. Der er søgt 18 projekter med et samlet budget på 11,6 mill. kr. Der forventes svar først i april.

4. Status på arbejdet med omlægningsplan i Lokal Trepert Limfjorden

- Politiske behandlinger af omlægningsplaner:
 - Omlægningsplanen for Limfjorden vedtaget i alle 18 kommuner
 - Den nye Lokal Grøn Trepert Limfjorden konstituerede sig og holdt sit første møde 27. februar
 - Hovedopgaven er **fremdrift**

Indhold i omlægningsplan – Bjørnholms Bugt, Riisgårde Bredning, Skive Fjord og Lovns Bredning (delopland nr. 157)

- Planlægning med opfyldelse af kvælstofindsatsbehov: Ja
- Antal projekter: 148 projekter
- Projekter: Langt størstedelen er projekter i ådalene
- Projektstatus: Ca. 75% er skitseprojekter

Navn	Planlagt (t)	Fordelt behov (t)	Opnået
Bjørnholms Bugt,...	701	396	100 %
Halkær Bredning	238	232	100 %
Hjarbæk Fjord	913	1.015	90 %
Kås Bredning og Ven...	389	305	100 %
Løgstør Bredning	220	197	100 %
Nibe Bredning og...	998	0	0 %
Nissum Bredning	297	209	100 %
Thisted Bredning	379	511	74 %

Indhold i omlægningsplan – Hjarbæk Fjord (delopland nr. 158)

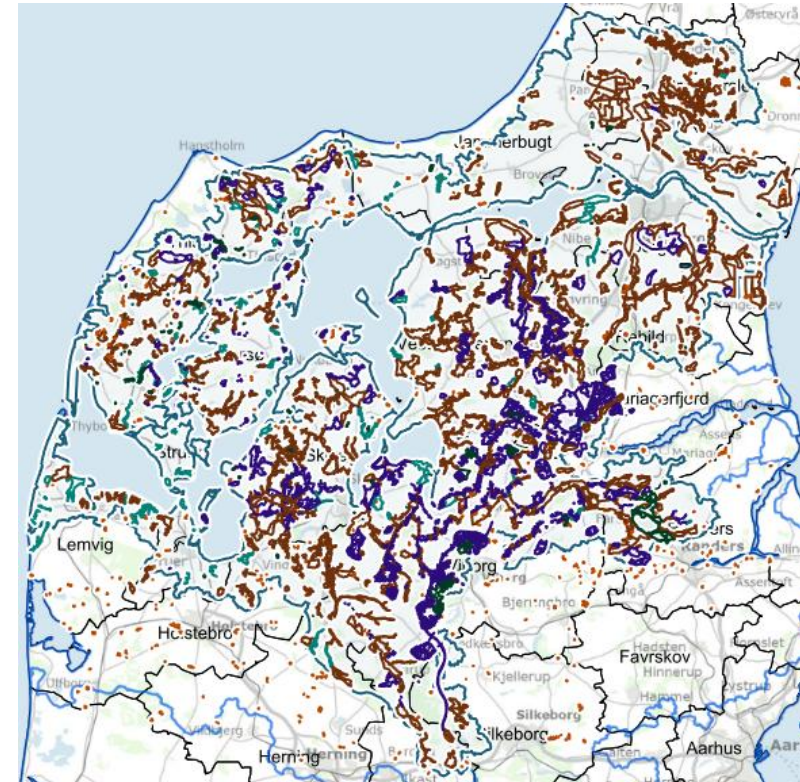
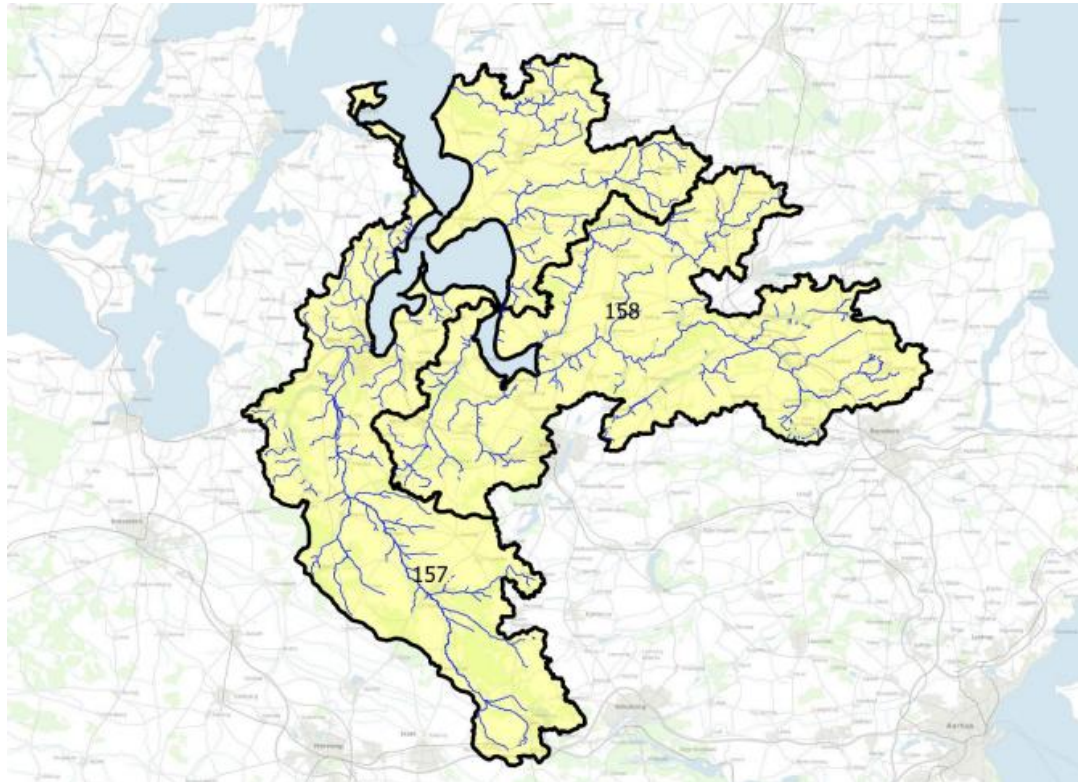
- Planlægning med opfyldelse af kvælstofindsatsbehov: Ja (fejl i MARS visning)
- Antal projekter: 173 projekter
- Projekter: Halvdelen (ca.) er projekter i ådalene, resten er særligt ”restudpegninger” på højjord
- Projektstatus: Ca. 75% er skitseprojekter

Navn	Planlagt (t)	Fordelt behov (t)	Opnået
Bjørnholms Bugt,...	701	396	100%
Halkær Bredning	238	232	100%
Hjarbæk Fjord	913	1.015	90%
Kås Bredning og Ven...	389	305	100%
Løgstør Bredning	220	197	100%
Nibe Bredning og...	998	0	0%
Nissum Bredning	297	209	100%
Thisted Bredning	379	511	74%

Samlet for de to deloplande

- Mere end 300 projekter - en af de største projektkoncentrationer i det ganske land
 - Vi har en stor opgave og tager et stort ansvar

Og vi er i fuld gang i kommunerne...

Viborg Kommune

9.873 følgere

1md. • 🌐

I Viborg Kommune sætter vi nu ekstra skub i den grønne trepart ved at undersøge potentialet for 15 lavbunds- og vådområdeprojekter.

Projekterne ligger spredt i ådale rundt om i kommunen og dækker tilsammen et areal på cirka 3.735 hektar – det er over 5.000 fodboldbaner!

Det handler om at give naturen bedre plads.

Om at reducere drivhusgasser fra lavbundslande.

Om mindre kvælstof i Limfjorden og Randers Fjord.

Og om mere liv – planter, insekter og fugle – i landskabet 🦋

Lige nu er vi i gang med at lave forundersøgelser i disse lavbunds- og vådområder:

- Vorde Enge Lavbundsprojekt [84 ha]
- Klejtrup Møllebæk Lavbundsprojekt [471 ha]
- Roum Bæk Lavbundsprojekt [66 ha]
- Kvosted Bæk Lavbundsprojekt [79 ha]
- Sortehøj Enge Lavbundsprojekt [77 ha]
- Vejrum Enge Lavbundsprojekt [212 ha]
- Nørre Rævind Lavbundsprojekt [28 ha]
- Forundersøgelse Skals Å - Hersom Enge Lavbundsprojekt [207 ha]
- Forundersøgelse Vejleebæk Lavbundsprojekt [352 ha]
- Forundersøgelse Simested Å Fjord Lavbundsprojekt [302 ha]
- Lavbundsprojekt Simested Å - Sønder Borup [329 ha]
- Skals Å - Høkkær Lavbundsprojekt [629 ha]
- Lavbundsprojekt Tjele Ådal (Forundersøgelse) [261 ha]
- Forundersøgelse Trevad Møllebæk Lavbundsprojekt [378 ha]
- Lynderupgaard Vådområde [260 ha]

Forundersøgelserne skal vise, om det er muligt at genskabe de naturlige vandforhold. Hvis det kan lade sig gøre, er potentialet stort.

Men intet sker hen over hovedet på nogen.

Projekterne bliver nemlig kun til virkelighed, hvis de lokale lodsejere siger ja 🍷

Viborg Kommune

9.873 følgere

3u • 🌐

Nogle gange bliver den grønne omstilling meget konkret, meget hurtigt. For eksempel når 2.077 hektar lavbundsland skal have naturlige vandforhold tilbage 🌱💧

I Viborg Kommune og hos lokale lodsejere er vi nu i gang med at realisere en række lavbunds- og vådområdeprojekter, hvor cirka 1.204 hektar får genskabt mere naturlige hydrologiske forhold.

Det er ikke bare teknik og tal, for projekterne er med til at realisere aftalerne om et grønnere Danmark – og de understøtter både klimaindsats, natur og vandmiljø.

Projekter med etableringstilsagn, der er i gang i Viborg Kommune:

- Lavbundsprojekt Skals Å syd for Bjerregrav [583 ha]
- Lavbundsprojekt ved Vejrumbro [357 ha]
- Lavbundsprojekt Skals Å – Rødsø [650 ha]
- Realisering Bredsgård Sø og Fiskbæk Å Lavbundsprojekt [223 ha]
- Vådområde Jegstrup Bæk [75 ha]
- Skravad Bæk Vådområde [64 ha]
- Rævind Bæk Vådområde [125 ha]

Fælles for dem alle er, at de kun kan gennemføres i et tæt og tillidsfuldt samarbejde med de lodsejere, der kender jorden, historien og hverdagen i områderne.

VIBORG
KOMMUNE

5. Status for igangværende projekter

Analyse vedr. reetablering af naturlige vandstandsvariationer i Hjarbæk Fjord

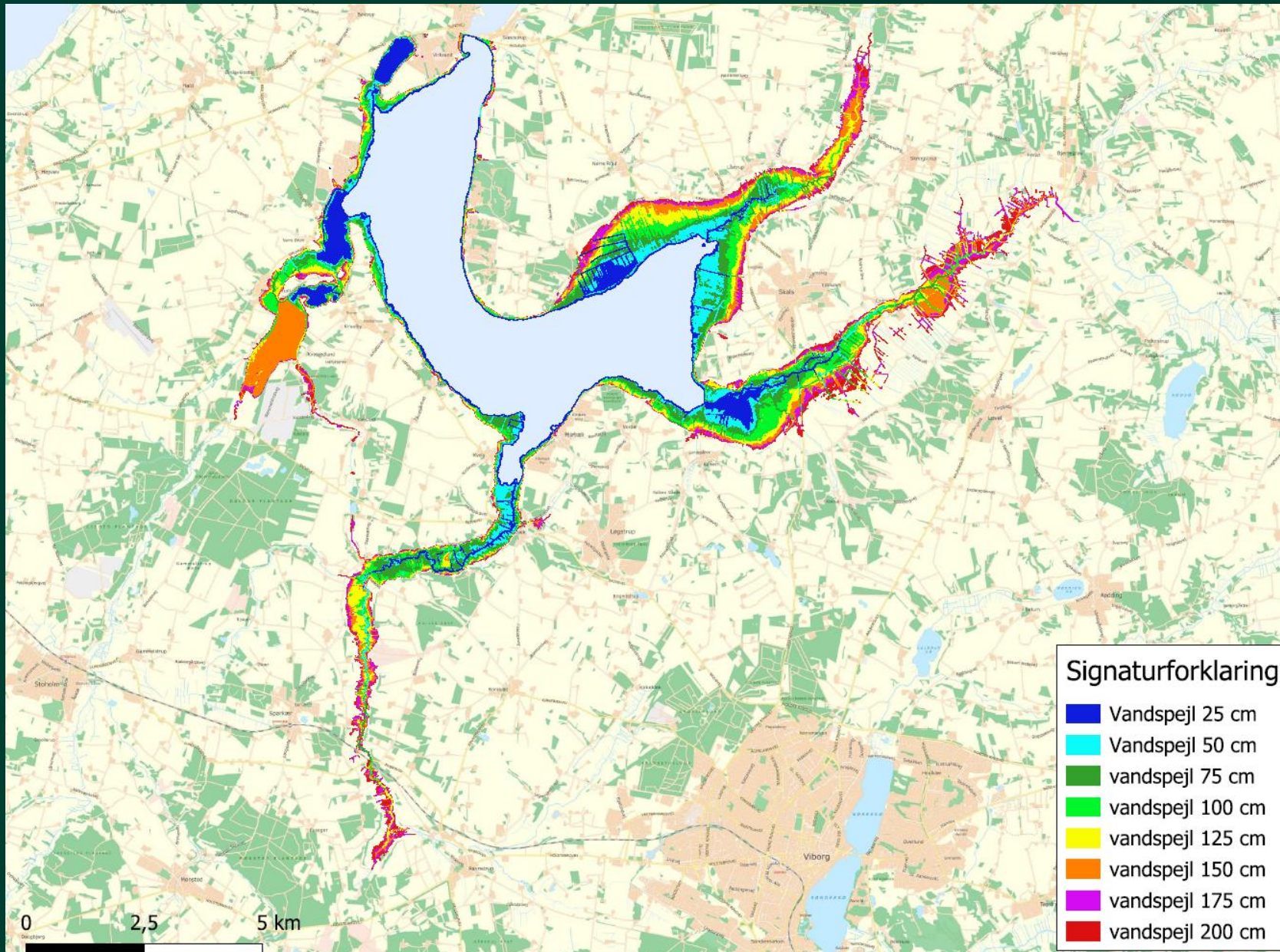
Med det formål at belyse mulighederne for øge tilbageholdelsen af klimagasser og kvælstof i synergi med etablering af sammenhængende kystnære naturområder og forbedring af strandengenes naturværdier, gennemføres en analyse af konsekvenserne ved at ændre det eksisterende regulativ for Virksund Slusen, så en situation med naturlige vandstandsvariationer i Hjarbæk Fjord kan tilnærmes. Analysen skal supplere de analyser af slusepraksis, der er gennemført i forbindelse med kystvandrådets arbejde i 2023. Analysen behandler:

- 1. Mulighederne for at øge tilbageholdelsen af klimagasser og kvælstof, på oversvømmede fjord- og vandløbsnære arealer, ved tilnærmet naturlige vandstandsvariationer i Hjarbæk Fjord*
- 2. Areal- og infrastrukturæssige m.m. konsekvenser ved tilnærmet naturlige vandstandsvariationer i Hjarbæk Fjord*
- 3. Effekterne på strandengenes naturværdier ved tilnærmet naturlige vandstandssvingninger i Hjarbæk Fjord*
- 4. Forslag til nye styringsparametre for en slusedrift, der dels skaber tilnærmet naturlige vandstandsvariationer i Hjarbæk Fjord, dels forebygger stormflodshændelser*

DHI udfører analysen f.s.v.a. pkt. 1, 2 og 4. Arbejdet er netop gået i gang. Pkt. 3 vedr. strandengenes naturværdier er en selvstændig opgave, som afventer DHI's analyse. Kystvandrådets sekretariat får afklaret hvem der udfører opgaven vedr. pkt. 3 i løbet af 2026.

Hjarbæk Fjord – kort over forskellige vandspejle

5. Status for igangværende projekter – slide 1

Måling af vand- og næringsstoftransport og en hot spot analyse i deloplande (forsøgsprojekt)

Der måles vandføring og næringsstofkoncentrationer, samt beregning af stoftransport og 'hot spot' kort for næringstoftransport fra oplande til Thisted Bredning og den centrale Limfjord.

I projektet er der fokus på at udføre månedlige målinger af vand- og næringsstoftransport ved etablerede målestationer i ellers umålte tilløb til Thisted Bredning og den centrale Limfjord, samt gennemføre kvartalsvise synkronmålinger af vand- og næringsstoftransport i et større antal deloplande til Thisted Bredning og den Centrale Limfjord til udpegning af 'hot spots' for transport af næringsstoffer.

Aarhus Universitet (AU) udfører opgaven.

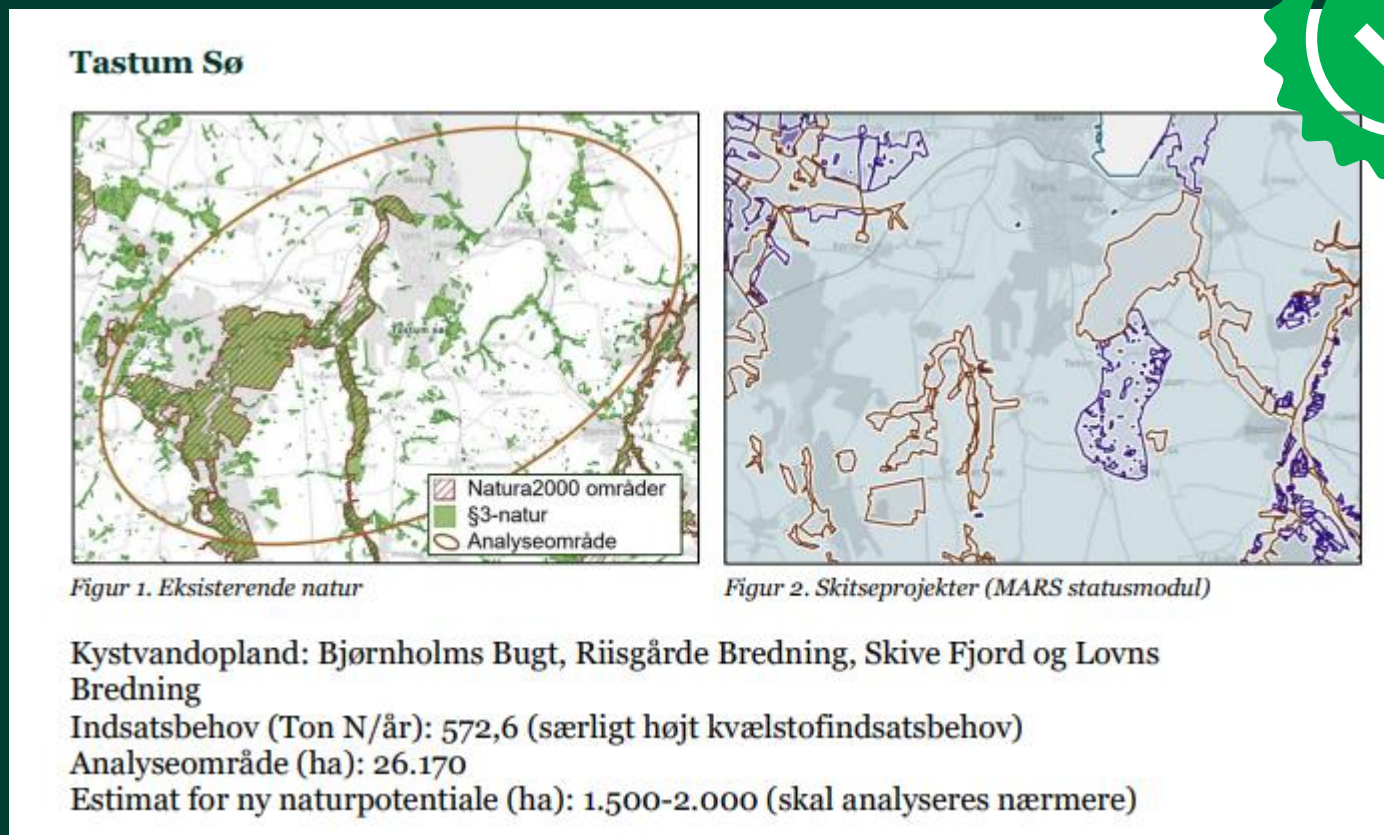
Der gennemføres i kalenderåret 2026 minimum 12 målinger af vandføring og udtagning af vandprøver til næringsstofanalyse ved alle de udvalgte stationer.

Aktuel status er, at AU er i fuld gang med målingerne (både synkronmålinger og målinger ved faste stationer (Q-H og Q-Q)).

6. Status for større tværgående projekter i oplandet v. sekretariatet

- Signaturprojekt Tastum Sø – analyse igangsæt

- Helhedsprojekter med baggrund i akutpakke 1
 - Karup Å søgt

7. Aftensmad

8. Oplæg til program for temadag for Kystvandrådet for den centrale del af Limfjorden den 11. juni 2026

- Overvejelser om geografi
- Hvem skal med?
 - Kystvandrådet plus suppleanter
 - Observatører plus suppleanter
 - Oplandskommunerne – eller nogle af dem
 - Den tekniske baggrundsgruppe
 - Sekretariatet
 - Eksterne oplægsholdere
- Hvor skal det foregå?
 - Svært at finde et egnet sted ved fjorden (indenfor Kystvandrådets geografi)
 - Egnet sted i Viborg med gode AV-faciliteter
- Hvilke emner er på dagsordenen?
 - Status
 - Synergier ved udtagning af jord
 - Virkemidler på dyrkningsfladen

Temadag fortsat

1. Status

- a) Status for tilstand og udvikling i vandområde 157 og 158
- b) Forventninger til udviklingen de kommende år
- c) Status og plan for samlet udledning af spildevand til vandområde 157 og 158
- d) Indlæg fra et eller flere af de lokale forsyningsselskaber med den lokale vinkel på spildevandshåndteringen

2. Synergier ved udtagning af jord

- a. Sammenhængende natur
- b. Grundvandsbeskyttelse
- c. Skovrejsning

3. Virkemidler på dyrkningsfladen

- a. Grøn bioraffinering / græsprotein
- b. Nye afgrødetyper / sædskifter
- c. Energiafgrøder
- d. ...

9. Oplæg om alternativt indsatsprogram v. sekretariatet

Det fremgår af arbejdsbeskrivelsen for kystvandråd, at rådene kan udarbejde et alternativt forslag til indsatsprogram. Forslaget skal afdække om der – ud fra kystvandrådenes lokale viden – kan findes alternative veje til at opnå målopfyldelse.

Alternative forslag skal afleveres senest 31. maj 2026, så forslagene kan indgå i statens videre vandplanarbejde for perioden 2027-2033 (VP4). Det er ikke hensigten at forslagene skal indgå uændret i statens vandområdeplanlægning. Men det vil indgå som inspiration for det videre arbejde.

Det gamle kystvandråd har allerede i 2023 udarbejdet forslag til alternativt indsatsprogram (i form af to forskellige velbeskrevne scenarier) som blev sendt til SGAV for at indgå i den videre vandområdeplanlægning.

Ved kystvandrådsmødet i december 2025 blev besluttet, at arbejde på at opdatere arbejdet fra 2023, således at et revideret indsatsprogram kan godkendes af kystvandrådet og afleveres til SGAV ultimo maj 2026.

Resultater af igangværende analyser (Hot spot, Hjarbæk Fjord etc.) som også kan være af betydning for vandplanarbejdet, vil blive sendt til SGAV, når analyserne er afleveret.

Data til opgørelse af kildeopsplitning

- Dataserie udleveret af SGAV.
- Dækker tidsperioden 1990-2024.
- Vi har valgt at lave et gennemsnit af data for en 5-års periode (2020-2024).
- Forholdet mellem de forskellige kilder passer med opgørelserne i vandområdeplanen.
- Den samlede statusbelastning passer ikke 100 %, da SGAV har lavet en vandføringsnormalisering af data, som vi ikke kan genskabe 1:1.
- Vi anvender indsatskravene fra vandområdeplan 3.2 til indsatsscenarierne (157: 573 ton og 158: 874 ton).

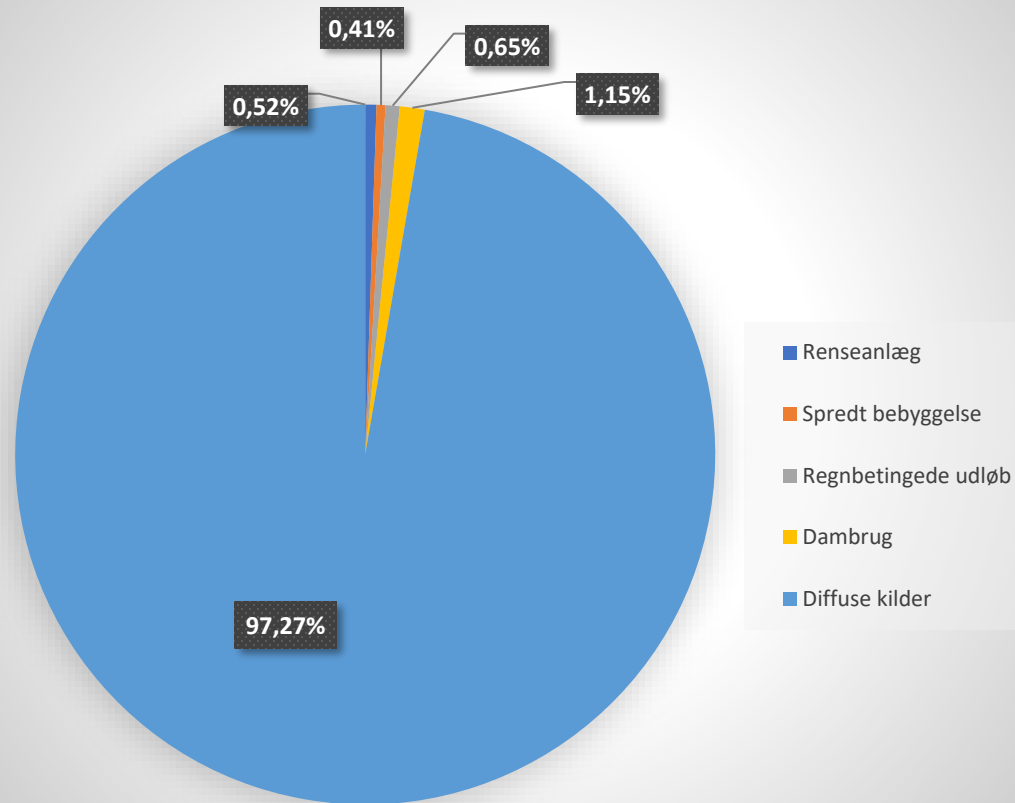
Statusbelastning N

Farvand4 nr.	3741	3742	3743	3747	3745	157
Navn	Bjørnsholm Bugt	Risgårde Bredning	Lovns Bredning	Skive Fjord	Hjarbæk Fjord	Skive, lovns, Risgårde m.fl.
Enhed	kgN/år	kgN/år	kgN/år	kgN/år	kgN/år	kgN/år
Renseanlæg	904,2	5490,1	908,0	25910,8	8891,5	33213,0
Industri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Spredt bebyggelse	738,7	420,1	1428,9	4025,5	7111,9	6613,1
Regnbetingede udløb	1521,8	672,8	1159,0	15646,0	11222,8	18999,6
Dambrug	1521,8	0,0	7264,8	38102,2	19828,6	46888,8
Havbrug	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Samlet	4686,5	6582,9	10760,6	83684,5	47054,9	105714,5
Diffuse kilder	207488,0	114560,5	467095,5	860082,3	1678204,3	1649226,4
Totale bidrag	212174,5	121143,5	477856,1	943766,8	1725259,2	1754940,9

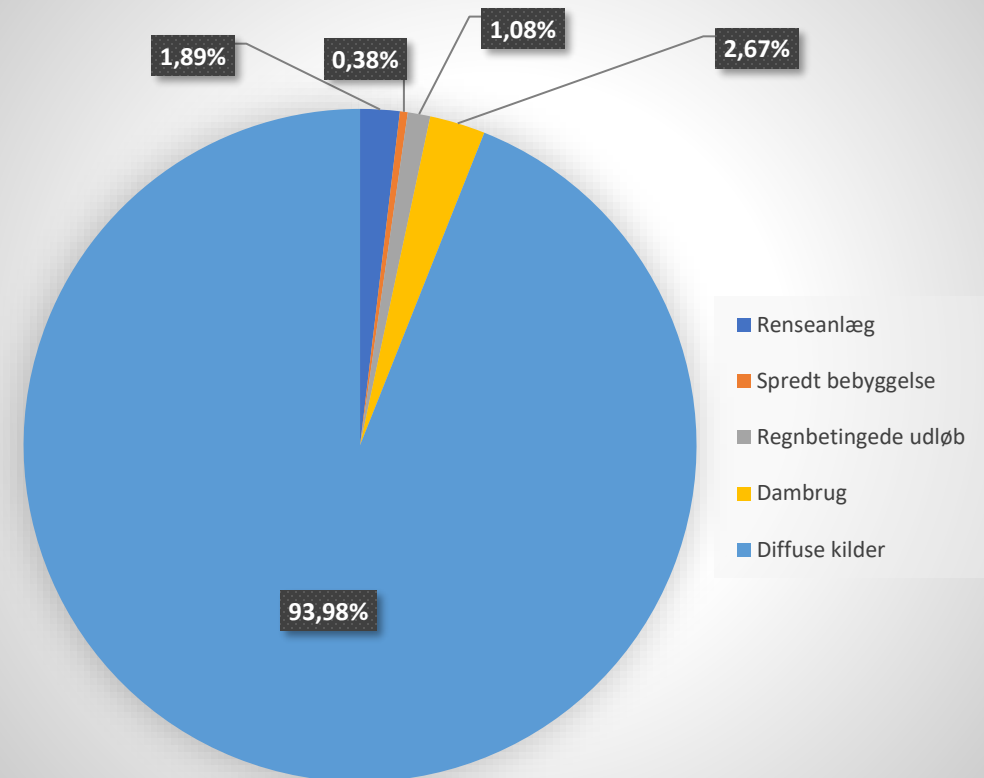

Statusbelastning N - figurer

158 Hjarbæk Fjord kgN/år

157 Skive, lovns, Risgårde m.fl. kgN/år

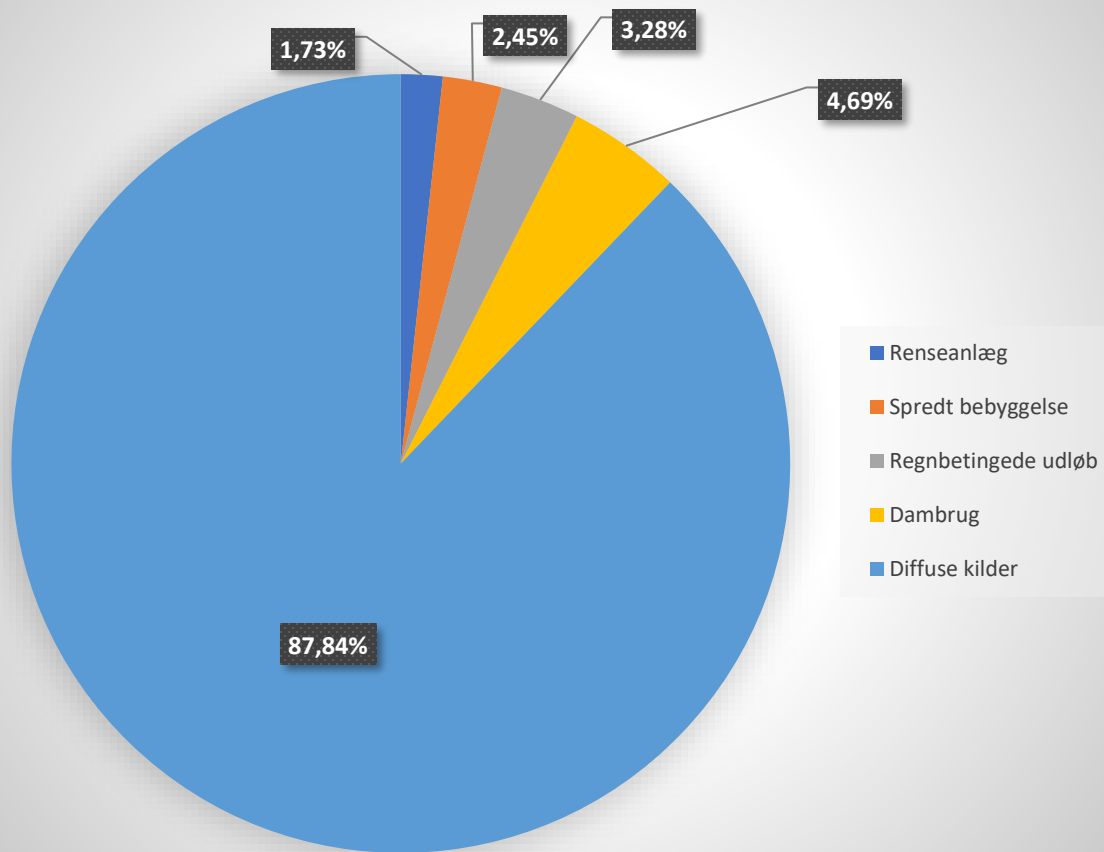
Statusbelastning P

Farvand4 nr.	3741	3742	3743	3747	158	157
Navn	Bjørnsholm Bugt	Risgårde Bredning	Lovns Bredning	Skive Fjord	Hjarbæk Fjord	Skive, lovns, Risgårde m.fl.
Enhed	kgP/år	kgP/år	kgP/år	kgP/år	kgP/år	kgP/år
Renseanlæg	52,0	290,2	103,6	1773,5	823,3	2219,3
Industri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Spredt bebyggelse	120,9	68,7	234,2	643,4	1168,8	1067,2
Regnbetingede udløb	147,7	84,2	150,4	1770,0	1564,7	2152,3
Dambrug	618,7	0,0	716,8	3106,7	2235,4	4442,3
Havbrug	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Samlet	939,3	443,1	1205,0	7293,6	5792,2	9881,0
Diffuse kilder	6668,7	2519,6	10055,9	30782,6	41846,5	50026,8
Totale bidrag	7608,0	2962,7	11261,0	38076,2	47638,7	59907,8

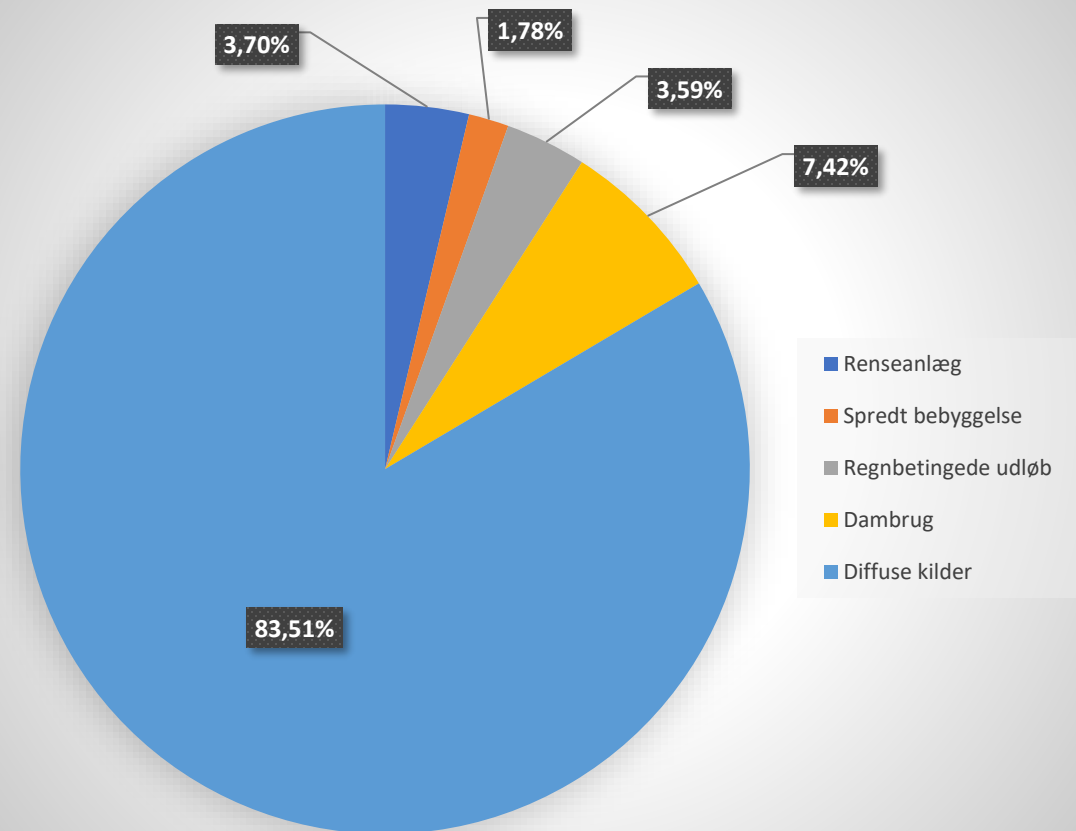

Statusbelastning P - figurer

158 Hjarbæk Fjord kgP/år

157 Skive, lovns, Risgårde m.fl. kgP/år

Fordeling af kilder

Tabel 6.2. Fordeling af kilderne til total kvælstoftilførsel til Farvand 4-oplandene beregnet som et gennemsnit for fireårs-perioden 2015/16 til 2018/19.

Kystvandsopland	3741 (Risgårde Bredning – øst)	3742 (Risgårde Bredning – øst)	3743 (Lovns Bredning - øst)	3745 (Hjarbæk Fjord)	3747 (Skive Fjord)
Landbrug	65 %	78 %	78 %	72 %	52 %
Baggrund	30 %	19 %	20 %	25 %	37 %
Punktkilder	5,0 %	3,0 %	2,0 %	2,9 %	11 %

Tabel 6.4. Fordeling af kilderne til total fosforbelastning af kystvande beregnet som et gennemsnit for fire-års perioden 2015/16 til 2018/19.

Kystvandsopland	3741 (Risgårde Bredning – øst)	3742 (Risgårde Bredning – øst)	3743 (Lovns Bredning - øst)	3745 (Hjarbæk Fjord)	3747 (Skive Fjord)
Landbrug	37 %	39 %	45 %	38 %	22 %
Baggrund	43 %	44 %	45 %	46 %	52 %
Punktkilder	20 %	17 %	11 %	16 %	27 %

Højt ambitionsniveau

.. og stort ansvar til kommunerne

Omlægningsplaner i 2025

Reduktion af 13.780 ton kvælstof

140.000 ha lavbundsjorder i 2030

20 pct. beskyttet natur

250.000 ha ny skov i 2045

43 mia. kr. i Danmarks Grønne
Arealfond

N og P-virkemidler

+Anvendt sidst, - ikke anvendt * nyt virkemiddel

Udtagning

- Vådområder/lavbundsprojekter +
- Skovrejsning +
- Udtagning til sammenhængende natur*
- Permanent brak/ekstensivering +*
- Grundvandsbeskyttelse *
- Minivådområder +

N og P-virkemidler

+Anvendt sidst, - ikke anvendt * nyt virkemiddel

På markfladen

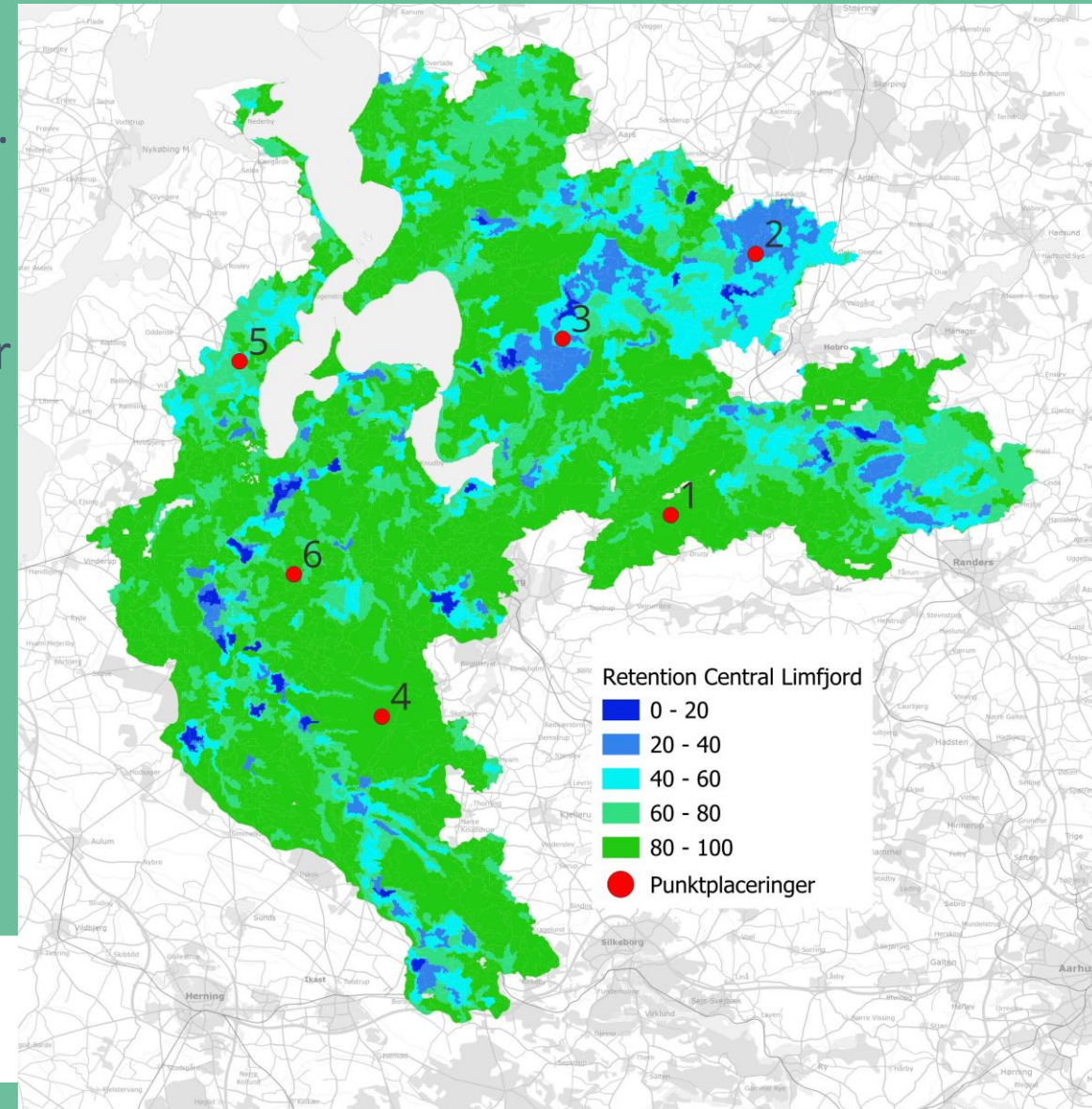
- Grøn bioraffinering/græsprotein +
- Energiafgrøder +
- Reduceret kvælstofnorm -
- Præcisionsgødsning +
- Tidlig såning +
- Øget areal med efterafgrøder +
- Mellemafgrøder +
- Udskiftning af husdyrgødning med handelsgødning –
- Reduktion ved udfasning af kvægundtagelsen –
- Grønkorn efter omlægning af kløvergræs –
- Miljømajs +
- Majs udskiftes til roer –
- Nye afgrødetyper/sædskeer*

• Græs til bioraffinering

- Udvaskning antages reduceret med ca. 34 kg N pr. ha hvis det erstatter kornsædskifter (Dalgaard et al. 2023)
- Græs dyrkes på de 2000 ha omdriftsjord der ligger nærmest ved anlægget i bredningens opland, og som ikke indgår i omlægningsplan
- Anlæggenes placering illustrerer forskellig retention

Anlæg	Mindre udledning til fjord (Ton N)
1	4,5
2	40
3	34,5
4	3
5	19,5
6	9

N og P-virkemidler – slide 1

+Anvendt sidst, - ikke anvendt * nyt virkemiddel

Punktkilder

- Alle baselineeffekter medregnes +
- Reduktioner fra renseanlæg +
- Reduktioner fra regnbetingede udledninger –
- Spredt bebyggelse –
- Dambrug nedlægges +

Fosforvirkemidler

- Alle baselineeffekter medregnes +
- Sandfang –
- Randzoner +
- Udplantning af træer langs vandløb +
- Bundhævning af vandløb i vådområder +
- Undgå genslyngning i vådområder -
- Okkeranlæg –

Andre effekter

- Sofaeffekten +
- Marine virkemidler -

Effekter af forsøgsprojekter

-kommer "måske" senere

Mulige nye effekter

- Ændrede forhold omkring retention og sofaeffekt (GEUS' forsøgsprojekt).
- Ny viden i forhold til afstrømning og næringsstofbelastning som følge af ("Hot spot" analysen).
- Overfladevand fra industri i det åbne land.
- Grundvandsindvinding og grundvandssænkning.
- Brug af urea til glatførebekæmpelse.

Eventuelle effekter kan ikke indgå i scenarierne i denne omgang, men kan medtages i de/det endelige scenarie, som krystvandrådet anbefaler i afrapportering til SGAV i slutningen af 2027.

Scenarieregneark

Grundforudsætninger	157 samlet	Lovns Bredning 3743	Skive Fjord 3747	Risgårde Bredning 3742	Bjørnsholm Bugt 3741	Hjarbæk Fjord 3745
Oplandsareal (ha)	144346,65	27479,60	91425,19	9106,96	16334,90	117776,15
Andel af landbrugsareal fra Basemap04	1,00	0,24	0,57	0,07	0,13	1,00
Indsatskrav	572,60	134,61	325,84	39,02	73,14	873,90
N:P Vekselkurs	17,70	17,70	17,70	17,70	17,70	22,40
Fosfor						
Fosfor fra punktkilder						
Flytning af renseanlæg - reduktion (kg P)*	0	0	0	0	0	0
Forbedret rensning på renseanlæg (kg P)*	0	0	0	0	0	0
Reduktioner på dambrug - nedlæggelse og forbedringer (kg P)	0	0	0	0	0	1500,7
Reduktion af regnbetingede overløb (kg P)	0	0	0	0	0	0
<i>Fosfor reduktion fra punktkilder - samlet (kg P)</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>1500,7</i>
Fosfor fra opland						
Minivådområder (kg P)						
Okkeranlæg (kg P)	420		420			
Neq effekt dambrug (Ton N)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	46,76
Neq spildevandspunktkilder (Ton N)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Neq effekt forfosfor fra opland (Ton N)	50,82	5,75	39,15	1,72	4,19	25,87
Kvælstof opland - vådområder og lavbiund (Ton N)	633,25	130,23	335,86	43,75	123,40	529,41
Neq - Minivådområder (Ton N)	1,29	0,00	0,98	0,31	0,00	0,00
Neq - ekstensivering og skovrejsning (Ton N)	3,41	1,87	1,07	0,40	0,07	64,19
Tidsforsinkelse (Ton N)	43,00	4,50	23,50	0,00	15,00	72,50
<i>Samlet indsats realiseret (ton N)</i>	<i>731,76</i>	<i>142,35</i>	<i>400,57</i>	<i>46,17</i>	<i>142,67</i>	<i>738,73</i>
<i>Samlet indsats realiseret uden højbundsjord (ton N)</i>	<i>728,35</i>	<i>140,48</i>	<i>399,49</i>	<i>45,77</i>	<i>142,60</i>	<i>674,54</i>
Indsatskrav	572,60	134,61	325,84	39,02	73,14	873,90
Manko til markregulering	-159,16	-7,74	-74,73	-7,154	-69,54	135,17
Manko til markregulering hvis der ikke ekstensiveres højbund	-155,75	-5,87	-73,66	-6,757	-69,46	199,36

Gruppearbejde - form

- I bliver inddelt i fire grupper
- I får et kompendium til udfyldelse
- Gruppearbejdets resultater skal fremlægges i plenum – vælg en til at fremlægge, max. 3 min. pr. gruppe
- 30 minutter til gruppearbejdet
- Virkemidlerne prioriteres således:
 - 1: Uønsket
 - 2: Lav prioritet
 - 3: Mellem prioritet
 - 4: Høj prioritet

Gruppearbejde - opgaven

- Diskuter prioritering mellem udtagning og regulering på markfladen, herunder om indsatsbehovet findes alene ved udtagning, eller om indsatsen også skal omfatte virkemidler på markfladen?
- Prioriter de enkelte **udtagnings-virkemidler** og begrund gerne valg.
- Grupperne behøver ikke at prioritere alle de enkelte **markvirkemidler**, men prioritér de væsentligste, I ønsker fremhævet. Har I forslag til nye markvirkemidler, der skal med, kan det skrives i skemaet.
- Vi medregner automatisk alle baselineeffekter for **punktkilderne**, men skal vi medtage yderligere reduktioner (f.eks. reduktioner på renseanlæg, som vi gjorde i 2023), skal det fremgå af skemaet.
- Skal fosforvirkemidlerne fra sidst medtages (eksempelvis randzoner og træplantning langs vandløb), skal det fremgå af skemaet?
- Skal marine virkemidler medtages i de/det nye scenarier (de indgik ikke i 2023), skal det fremgå af skemaet?
- Er der forslag til nye virkemidler (hvor effekten kan dokumenteres)?
- Skal vi overimplementere indsatsen, så der er en sikkerhedsmargin, hvis andre planlagte indsatser (eksempelvis lavbundsprojekter i ådalene) ikke kan gennemføres?

Gruppearbejde

- I inddeles i følgende fire grupper:

GRUPPE 1 (Anders G.)

Carl Christian Pedersen, Agillix

Henrik Ravn, Danmarks Sportsfiskerforbund

Hans Kurt Tougaard, Fjordklyngen

Henrik Nielsen, Foreningen Muslingeerhvervet

GRUPPE 2 (Kristoffer)

Jakob Gade, Landboforeningen Midtjylland

Gorm Wæhrens, Danmarks Naturfredningsforening

Anne Mette S. Langvad, Klimafonden Skive

Stine Isaksen, Viborg Byråd (observatør)

GRUPPE 3 (Torben, Peter)

Lars Kristensen, Fjordland

Aage Grynderup, Limfjordssammenslutningen

Rasmus Wittrup, Dansk Akvakultur

Poul Blicher Andersen, Dansk Ornitologisk Forening

GRUPPE 4 (Anders H.)

Anders Ahrenfeldt, Dansk Skovforening

Anders Poulsen, Jægerrådene i Skive og Viborg

Claus Skodborg Nielsen, Hjarbæk Sjægtelaug

Claus Bo Andreasen, LAG Skive Viborg

Eksternt oplæg

10. Præsentation af forslag til accelerationsplan v. Henrik Ravn, Danmarks Sportsfiskerforbunds repræsentant i Kystvandrådet

Eksternt oplæg.

VIBORG
KOMMUNE

Pkt. 11 og 12. Eventuelt - og tak for i aften

Næste kystvandrådsmøde er torsdag den 21. maj 2026.

Her skal rådet tage stilling til et færdigt forslag til indsatsplan (med afleveringsfrist den 31. maj 2026).

Status for ansøgte forsøgsprojekter. Hvis SGAV meddeler tilsagn til projektet "Vurdering af kvælstofretention i Himmerland og Thy" tager sekretariatet straks kontakt til GEUS vedr. projektforsøget.

Færdigt program for temadagen den 11. juni 2026

Status for øvrige igangsatte projekter.

Opgavekompendium

GRUPPE NR: ____ (

Type af tiltag	N og P-virkemidler	Effekt Kg N pr. ha.	157 (Skive Fjord m.fl.)	158 (Hjarbæk Fjord)	Bemærkninger vedr. synergier m.v.
Udtagning	Vådområder/lavbundsprojekter +	90/40			
	Skovrejsning +	60/52			
	Udtagning til sammenhængende natur *	55/48			
	Permanent ekstensivering +*	55/48			
	Grundvandsbeskyttelse *	55/48			
	Minivådområder +	Afhænger af det enkelte minivådområde			
Tiltag på markfladen					
	<u>Grøn bioraffinering/græsprotein</u> +	34			
	Energiafgrøder +	34-51			
	Reduceret kvælstofnorm -	-			
	Præcisionsgødsning +	1			
	Tidlig såning +	17			
	Øget areal med efterafgrøder +	12-45			
	Mellemafgrøder +	14			
	Udskiftning af husdyrgødning med handelsgødning -	-			
	Reduktion ved udfasning af kvægundtagelse -	7			
	Grønkorn efter omlægning af kløvergræs -	130			
	Miljømajs +	15			
	Mais udskiftes til roer -	-			

